

Vonnis in kort geding van 20 december 2017
Behorend bij K.G. 2764 van 2017 (AUA201703442KG)

GERECHT IN EERSTE AANLEG VAN ARUBA

VONNIS IN KORT GEDING

in de zaak van:

Nelson ANDRADE,

te Aruba,

hierna ook te noemen: Andrade,

eiser,

gemachtigde: advocaat mr. D.G. Kock,

tegen:

de openbare rechtspersoon

Het LAND ARUBA,

te Aruba,

hierna ook te noemen: het Land,

gemachtigde: advocaat mr. N.S. Gravenstijn.

1. DE PROCEDURE

Het verloop van de procedure blijkt uit:

- het verzoekschrift met producties, ingediend op 14 december 2017;
- de pleitnota van Andrade;
- de pleitnota van het Land en de door het Land overgelegde producties;
- de aantekeningen van de griffier van de mondelinge behandeling op 19 december 2017.

Aan partijen is meegedeeld dat vandaag vonnis zou worden gewezen.

2. DE VASTSTAANDE FEITEN

2.1 Andrade is journalist, verbonden aan het nieuwsmedium 24Ora.com. Op 1 december 2017 heeft hij vanuit de toen lege vergaderzaal van de Staten van Aruba een nieuwsitem opgenomen over het door de Staten te voeren logo. Hij heeft zich daarbij tijdens het item laten filmen terwijl hij in de stoel van de voorzitter zat.

2.2 Bij brief van 5 december 2017 heeft de voorzitter van de Staten, mr. J.E. Thijsen, (verder: de voorzitter) zich tot 24Ora gewend middels een brief met onder meer de volgende inhoud:

"Afgelopen vrijdag 1 december 2017 verscheen op uw website 24ora.com een videobericht inzake een parlementaire discussie rondom het gebruik van het wapen van Aruba en het logo van de Staten...Vrije uitwisseling van ideeën en meningen tussen op deugdelijke wijze geïnformeerde burgers doet niet af aan het feit dat beleefdheidsnormen en respectvolle omgangsregels te allen tijde nageleefd dienen te worden. U wordt erop gewezen dat toetreding tot de Vergaderzaal van de Staten zonder voorafgaand opgaaf van redenen en zonder toestemming vooraf niet is toegestaan.

In hetzelfde kader wijst ondergetekende u op het feit dat gebruik maken van de stoel van de Voorzitter ook niet aan een ieder is toegestaan. Omwille van de goede openhartige communicatie alsmede een gewaarborgde persvrijheid verzoekt ondergetekende uw medewerking in de naleving van bovengenoemde redelijke en billijke huishoudregels met betrekking tot de verslaglegging binnen het gebouw van de Staten van Aruba".

2.3 Andrade heeft daarop in een door hem verzorgde radio-uitzending op Canal 90 in vrij ongezoeten bewoordingen zijn mening over deze brief van de voorzitter weergegeven en (vrij vertaald naar het Nederlands) heeft gezegd *"Ik betreed het parlamentsgebouw wanneer ik wil"*. Verderop zegt hij onder meer: *"De broer van Ady Thijsen loopt op en neer in het parlement. Vroeg in de ochtend met zijn ogen vol slaap loopt ie daarbinnen. Nooit is hem iets gezegd. Hij komt kopieën maken van een heleboel dingen...Ady Thijsen, wanneer heeft je broer nou een brief gekregen?... Hij had sleutels. Hij werkt niet bij de Staten...Het zijn dingen die ik zie"*. Later verklaart hij nog: *"Ady, ik geloof dat je niet goed wijs bent...wat een onzin van een parlement dat eigenlijk een circus is, zoals het volk constant zegt. Aruba bedankt, goede middag. Als je enige informatie over het parlement nodig hebt, laat het me weten, ik zal d'r voor je zoeken"*.

2.4 Bij brief van 8 december 2017 heeft de voorzitter een algemeen schrijven doen toekomen aan "Prensa di Aruba", waarin een aantal huisregels worden gegeven. Kort

Minut Exemplaer

gezegd komen die neer op een aan- en afmeldprocedure van een lid van de pers indien die een lid van het Parlement wil spreken.

2.5 Bij brief van diezelfde datum en naar aanleiding van het door Andrade gemaakte radiofragment, heeft de voorzitter aan Andrade een brief gestuurd met onder meer de volgende inhoud:

"...Met zijn schrijven aan de directeur van 24ora.com doelde ondergetekende slechts erop te wijzen dat de Staten van Aruba statutaire het hoogste orgaan binnen ons democratisch stelsel is en als dusdanig met de nodige eerbied en respect bejegend dient te worden. Rapporteren over parlementaire zaken als onderdeel van het democratisch proces kan niet afdoen aan het feit dat beleefdheidsnormen en respectvolle omgangsregels te allen tijde nageleefd dienen te worden. Ondergetekende is de mening toegedaan dat toetreding tot het Statengebouw op uitnodiging dan wel op verzoek vooraf dient te geschieden. De wens van ondergetekende was dan ook om, door tussenkomst van de directeur van 24ora.com u hierop te wijzen en uw medewerking in de naleving van bovengenoemde redelijke en billijke huishoudregel met betrekking tot de verslaglegging binnen het gebouw van de Staten van Aruba te verzoeken omwille van de goede openhartige communicatie alsmede een gewaarborgde persvrijheid.

Uw buitensporige, persoonlijke en beledigende reactie op zijn schrijven geeft echter blijk dat u niet bereidwillig bent om de verzochte medewerking te verlenen. Uitgaande van het laatste heeft hedenochtend tijdens een Senioren Convent een meerderheid van aanwezige leden besloten u de toegang tot het Statengebouw voor de komende drie maanden te ontfemen. Ieder parlamentslid is vrij u te woord te staan, echter buiten het Statengebouw".

Minuut Exemplaar

2.6 Dit verbod wordt door het Land ook daadwerkelijk gehandhaafd.

3. DE VORDERING

3.1 Andrade vordert dat het Land wordt bevolen om hem binnen 24 uur na betekening van dit vonnis als elk ander lid van de Arubaanse media en onder dezelfde voorwaarden toe te laten tot het Statengebouw, voorzolang Andrade aldaar de orde niet verstoort op verbeurte van een dwangsom en onder veroordeling in de kosten van de procedure.

3.2 Andrade legt aan zijn vordering, kort gezegd ten grondslag dat de voorzitter de thans uitgeoefende bevoegdheid niet bezit, daarvoor geen grond was en de maatregel leidt tot een inperking van de persvrijheid.

3.3 Het Land heeft gemotiveerd verweer gevoerd.

3.4 Op de standpunten van partijen gaat het Gerecht hieronder, waar nodig, nader in.

4. DE BEOORDELING

4.1 De beslissing van de voorzitter kan worden aangemerkt als een beschikking door de overheid, waardoor in beginsel de weg van de administratieve rechtspraak dient te worden gevolgd. Een aantal organen waaronder de voorzitter van de Staten is echter uitgezonderd van de reikwijdte van de Landsverordening administratieve rechtspraak (art. 1 aanhef en sub b jo. f Lam). Dit leidt ertoe dat de civiele rechter bevoegd is om van het geschil kennis te nemen.

4.2 De spoedeisendheid van het geschil vloeit voort uit de vordering.

4.3 In het Reglement van Orde van de Staten (AB 1990, 20) (verder; het Reglement) is bepaald ten aanzien van bezoekers en toehoorders:

“Artikel 82

1. De voorzitter kan regels stellen voor de toelating van bezoekers tot het gebouw van de Staten en in het bijzonder van toehoorders tot de tribunes. Deze regels mogen het beginsel van de openbaarheid van de vergaderingen van de Staten, met uitzondering van die welke overeenkomstig dit Reglement met gesloten deuren worden gehouden, niet aantasten; wel kan daarbij een minimumleeftijd gesteld worden.

2. Alle tekenen van goed- of afkeuring zijn de toehoorders verboden. De voorzitter zorgt voor de handhaving van dit verbod en voor de bewaring van behoorlijke stilte.

Hij kan bij overtreding degene, die de orde stoort of gestoord heeft, doen vertrekken en desnoods alle toehoorders of alleen die zich op een bepaalde tribune bevinden doen verwijderen. De toehoorders zijn verplicht de aanwijzingen van het personeel van de Staten en van het toezichthoudend personeel van de politie op te volgen. Bij overtreding hiervan heeft de voorzitter dezelfde bevoegdheden als hierboven vermeld. Voorts kan de voorzitter met het oog op de aard van het behandelde onderwerp opdracht geven kinderen beneden een door hem te bepalen leeftijd te doen vertrekken”.

4.4 Andrade heeft aan zijn vordering ten grondslag gelegd dat de beslissing om hem gedurende drie maanden van toegang tot het gebouw van de Staten te weren jegens hem onrechtmatig is. Hij heeft gesteld dat de voorzitter geen bevoegdheid heeft tot het nemen

Minuut Exemplaar

van een dergelijke maatregel en bovendien dat die disproportioneel is. De beslissing heeft tot gevolg dat hij zijn werk als journalist niet naar behoren kan uitoefenen, zodat de beslissing ook een ontoelaatbare inbreuk vormt op de persvrijheid.

4.5 De voorzitter heeft zijn beslissing op verschillende gronden gebaseerd, te weten zijn bevoegdheid om regels te stellen, zijn bevoegdheid om maatregelen te treffen als die regels niet worden nageleefd en de bescherming van (zo begrijpt het Gerecht) de integriteit en de veiligheid van de Staten, die naar zijn oordeel in gevaar kwam door de uitlatingen van Andrade. Deze onderbouwing is naar het oordeel van het Gerecht echter onvoldoende om de genomen beslissing te kunnen dragen. Daartoe wordt het volgende overwogen.

4.6 De voorzitter heeft zijn bevoegdheid gestoeld op art. 82 van het Reglement. Uit het eerste lid van dat artikel is af te leiden dat hem de bevoegdheid toekomt om regels te stellen ten aanzien van "*bezoekers tot het gebouw van de Staten en in het bijzonder van toehoorders tot de tribunes*". Belangrijk is de toevoeging daarna, te weten dat "*het beginsel van de openbaarheid van de vergaderingen van de Staten, met uitzondering van die welke overeenkomstig dit Reglement met gesloten deuren worden gehouden*" niet mag worden aangetast. Dat heeft tot gevolg dat deze bevoegdheid sterk beperkt is. De door de voorzitter in de brief van 8 december 2017 neergelegde huisregels - die volgens hem niet nieuw waren, maar slechts ter opfrissing van het geheugen zijn verspreid - behelzen regels omtrent de toegang tot het gebouw door leden van de pers. Wat opvalt in die regels is dat die toegang, buiten de vergaderingen van de Staten om, behoorlijk beperkt is. Men komt het gebouw slechts binnen op afspraak en na afloop moet men weer vertrekken. Dát er toelatingsregels worden gesteld is in het kader van een ordelijk verloop van het algemeen functioneren van de Staten begrijpelijk en te billijken. Het enkele feit dat de Staten een volksvertegenwoordiging is, betekent niet, zoals Andrade lijkt te betogen, dat men altijd vrij in en uit mag lopen. Aspecten van veiligheid mogen door de voorzitter worden meegewogen bij het opstellen van de regels. Hier staat tegenover dat het goed functioneren van de pers er ook bij gebaat is dat er een ruime toegang bestaat tot politici en ambtenaren en dus tot het gebouw. Het lijkt er niet op dat dit aspect is meegewogen in de door de voorzitter weergegeven huisregels. Hierdoor krijgen die regels (mogelijk onbedoeld) een karakter van geslotenheid en niet van openheid.

4.6 Van het stellen van regels in het algemeen, te ontleen aan het eerste lid van art. 82 van het Reglement, moet worden onderscheiden de bevoegdheid van de voorzitter om personen te verwijderen. De tekst en context van die bevoegdheid heeft uitsluitend

Minut Exemplar

betrekking op de orde tijdens de vergaderingen van de Staten. In deze bepaling kan niet worden gelezen dat de voorzitter een bevoegdheid toekomt om een willekeurig persoon of een lid van de pers, voor langere tijd de toegang tot het gebouw te ontzeggen. De voorzitter heeft ter zitting verklaard dat hij de ontzegging van toegang baseert op zijn regelgevende bevoegdheid, maar daarmee haalt hij die bevoegdheid met de (uiterst beperkte) bevoegdheid tot het treffen van sancties door elkaar.

4.7 Hierbij komt nog een aspect en dat is die van de reactie van de voorzitter op de radioboodschap van Andrade. Juist die heeft geleid tot de gewraakte sanctie. In de ogen van de voorzitter was die boodschap respectloos en ter zitting heeft hij gesteld dat sprake was van bedreiging. Hierover oordeel het Gerecht als volgt.

4.8 Gegeven het beperkte sanctierecht van de voorzitter (waarbij het er niet toe doet of hij daarvan gebruik maakt na raadpleging van het Senioren Convent) had hij moeten beseffen dat het inherent aan het politieke krachtenveld is, dat het optreden van politici bekritiseerd wordt. Dat gebeurt niet altijd op even fijnzinnige wijze. Dat laatste kan ergernis opwekken, maar juist van de voorzitter van de Staten mag worden verwacht dat die een groter belang (een open debat in de samenleving, het ruimte geven aan meningen waarmee de meerderheid het niet eens is, de rol van de pers als controleur van de macht) in het oog kan houden. Dat heeft ook tot gevolg dat hij zich soms uitspraken moet laten welgevallen waarmee hij het niet eens is en die mogelijk door hem als grievend en/of onjuist worden ervaren. De algemene grens is die van het strafrecht en die van de onrechtmatige uitlating. In verschillende uitspraken in voorgaande jaren heeft het Gerecht bij herhaling laten weten dat van politici op dit terrein meer weerbaarheid mag worden verwacht dan van een willekeurige burger. Hij kan zich immers zelf publiekelijk verweren. Indien sprake is van een duidelijke normschending dan staat ook een politicus de gebruikelijke juridische weg open, maar dat moet worden onderscheiden van de bevoegdheid van de voorzitter tot het opleggen van sancties.

4.9 Het Gerecht constateert dat die twee posities door de voorzitter niet van elkaar zijn onderscheiden. Hij heeft een (door hem ervaren) aanval op zijn persoon mede gebruikt om als voorzitter van de Staten op te treden. Het Gerecht acht dat onjuist.

4.10 Maar de onderliggende reflex van de voorzitter, door een sanctie op te leggen na een publieke uitlating van Andrade, is echter zorgwekkender. Hij heeft zijn beslissing niet alleen genomen op basis van een bevoegdheid die hem niet toekwam, zoals hierboven al is overwogen, hij heeft die mede gebaseerd op zijn beleving van de uitspraken van

Andrade. Wie de tekst van Andrade leest en het fragment hoort, bemerkt dat het hier ging om iemand die "stoom afblies" en daarbij geen blad voor de mond nam. Men kan het daarmee niet eens zijn, maar het Gerecht leest en hoort er bepaald geen "bedreiging" in. Bovendien: indien een dergelijke publieke uitlating tot gevolg heeft dat dit kan leiden tot sancties, dan is dat de dood in de pot voor een vrije uitwisseling van gedachten. Het effect is immers dat mensen op hun hoede moeten zijn om onwelgevallige uitspraken te doen en juist zo'n normatieve houding heeft de neiging om steeds verder op te schuiven. Dit klemmt temeer als het gaat om een uitlating van een journalist: juist hem moet de mogelijkheid niet onthouden worden om met de hem legaal ten dienste staande middelen het gezag te bevragen en te bekritisieren. De reactie van de voorzitter heeft die fundamentele positie van de pers miskend. Het argument dat 24Ora een andere journalist kan sturen faalt, nu het een nieuwsagentschap zelf dient te zijn dat bepaalt wie het als journalist stuurt, terwijl dit argument de belemmering van het werk door een (individuele) journalist niet minder maakt.

4.11 Aan de voorzitter kan wel worden toegegeven dat verwacht mag worden dat men fatsoensnormen hanteert, maar die normen zijn tijd- en plaatsgebonden en bovendien kan het niet tonen van het verlangde respect er niet toe leiden dat het werk van een journalist (deels) onmogelijk worden gemaakt. Journalisten noemen zich vaak een luis in de pels en van sommige luizen heeft men nu eenmaal meer last dan van andere. Met andere woorden: de politiek heeft zich ook met de meer assertieve journalist te verstaan.

4.12 Het bovenstaande leidt ertoe dat de vordering in na te melden zin toewijsbaar is. Het Gerecht geeft de voorzitter in overweging om in samenspraak met de pers te komen tot regels omtrent toegang tot het gebouw, waarbij vrije nieuwsgaring een belangrijk beginsel is en dat beperkingen daarop hun grondslag moeten vinden in omstandigheden die dat dringend noodzakelijk maken (en geobjectiveerd kunnen worden).

4.13 Het Land heeft aangegeven dat een dwangsom niet nodig is om de uitspraak te effectueren. Het Gerecht vertrouwt er inderdaad op dat het Land een rechterlijke uitspraak vrijwillig naleeft, zodat aan de veroordeling geen dwangsom wordt verbonden.

4.14 Als de in het ongelijk gestelde partij zal het Land in de kosten van de procedure worden veroordeeld.

5. DE UITSPRAAK

Het Gerecht:

veroordeelt het Land om Andrade binnen 24 uur na betekening van dit vonnis als elk ander lid van de Arubaanse media en onder dezelfde voorwaarden toe te laten tot het Statengebouw, voorzolang Andrade aldaar de orde niet verstoort;

veroordeelt het Land in de kosten van de procedure, die tot de datum van uitspraak aan de kant van Andrade worden begroot op Afl. 450,- aan griffierecht, Afl. 222,25 aan exploitkosten en Afl. 1.500,- aan salaris van de gemachtigde;

verklaart de veroordelingen in dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad;

wijst het meer of anders gevorderde af.

Dit vonnis is gewezen door mr. J. Sap, rechter, en werd uitgesproken ter openbare terechtzitting van woensdag 20 december 2017 in aanwezigheid van de griffier.

Minuut Exemplaar